

Pesta 27 augustu. (8 septemvre.)

Va esf dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 35.

Anulu VIII, — 1872.

Pretulu pe anu 10 fl., pentru Rmânia 2 galbeni

Ioanu Vancea.

Clerulu romanu dincoce de Carpati in decursulu secoliloru a avutu o mare parte in lupt'a conservării nóstre; elu a portatu stindardulu desceptârú natiunale in timpurile cele mai critice, a insuflatu curagiu si mangaiare celor slabi, si a condusu pe toti si totu-de-un'a.

Zelulu natiunalu alu preotîmei nóstre de acuma ne indreptatiesce a crede, cá acésta activitate a sa se va continuá si in vfitoriu, dupa esemplulu fericitiloru protoparinti.

Este dara unu interesu generalu a cunósce mai de aproape pe acei barbati, — pe cari provedinti'a i-a asediatu in fruntea bisericei lorú, si astu-

felu li-a datu rolu in istori'a nóstre natiunala.

Barbatulu, alu carui portretu se publica in fruntea nr. presinte, e capulu bisericei gr. c. romane din Transilvani'a si Ungari'a cu partile banatice, mitropolitulu si archiepiscopulu Ioanu Vancea.

Éta si câte-va schitie biografice.

Fu nascutu la 18 maiu 1820 in comun'a Vasiadu, comitatulu Bihariei, in Ungari'a, din parinti agronomi. Tata-seu, Georgiu, erá curatoru bisericescu, — éra muma-sa, Flórea Nistoru, o femeia virtuósa, — traiesce si adi. Famili'a Vancea e nobila, si se trage din Butésa in Chioru,

Ioanu Vancea.

de aice si-are predicatul „de Bu-tésa.“ Unu stramosiu alu familiei, pentru virtutile sale militare, a obtienutu diplom'a nobilitaria de la unulu dintre principii Transilvaniei.

Cercetandu mai departe originea acestei familie, nu avemu date sigure, ci numai presupunemu, câ ea in Chioru s'a mutatu din Maramuresiu, unde se afla unu satu cu numele Vancesci, si in diplomele nobililoru romani din Apsia, intre altele in nou'a donatiune a regelui Sigismundu din anulu 1406, se face amintire despre Vancea fiulu lui Slavonu, si despre Vancea si Alesandru fii lui Vladu.

Diplomele nobilitarie fiindu ascunse in fundulu archiveloru familielor, noi sê ne rentórcemu la persón'a a carui biograffa o schitiâmu acuma.

Tinerulu Ioanu, crescutu in anii prunceii sub ingrigirea parintiloru descepti, prin însirile sale cele placute a dobanditu afectulu cutarui Gogea, fostu invetiatoriu la scól'a elementaria gr. c. romana din Oradea-mare, care — vediendu talentulu baiatului — l'a cerutu de la parinti, si ducându-lu la Orade, l'a pregatitu pentru studiele gimnasiale. — Intrandu Ioanu in seminariulu tinerimii romane gr. c. din Orade, a percursu cu rara diligintia si stralucitu succesu clasele gimnasiale si studiulu filosofiei, — apoi intrà in teologia, si fu tramisu la universitatea din Viena, unde escelà intre toti colegii sei.

Dupa absolvirea cursului teologicu se rentórsè in patria, si la 10 augustu 1845 se chirotonè de preotu, si fu tramisu numai decâtu de capelanu la Macau. Aice inse nu petrecù multu, episcopulu Erdeli lu-tramise éra-si la Viena, unde apoi facù doctoratulu in teologia cu succesulu celu mai eclatantu, si rentorcându-se lu-aplicà in oficiulu diecesanu, totu odata si ca profesoru la preparandia. Apoi functiunà ca notariu consistorialu si secretariu episcopescu pana la anulu 1858, candu fu numitu canonicu.

In calitatea sa de canonicu a escelatu prin zelu filantropicu, si a lasatu dupa sine o suvenire placuta la saracii, orfani diecesei oradane.

La an. 1865 fu numitu episcopu la Gherla. Nu e aice locul de a însirâ câte a infiintiatu zelulu acestui archipastoriu in acésta diecesa tinera si inca nu deplinu organizata. Fondarea tipograffei diecesane, esoperarea dotatiunii seminariului teologicu cu 14,000 fl. pe anu, aplacidarea subventiunii de 10,000 fl. pe anu pentru clerulu din partile adnese; esope-

rarea subventiunii de 1000 fl. pe anu pentru scól'a romana elementaria din Lupusiu un-gurescu; infiintierea scólei centrale gr. c. a Dobocei in Gherla, organizarea administratiunii averiloru bisericesci din diecesa; edarea celui d'antâiu siematismu diecesanu; esoperarea venitului intercalariu alu episcopfei pe sam'a fondului veduveloru si alu orfaniloru preotiesci, si altele multe voru pastrá totu-de-un'a cu buna aducere a minte suvenirea lui din cei trei ani, câti a petrecutu la Gherl'a ca episcopu alu acelei diecese.

La an. 1868, Pap'a de la Roma, in considerarea acestoru multe merite, i-a indreptatu unu breve apostolicu, prin care i conferì titlulu de „Conte Romanu“, si lu-numè prelatu domesticu si asistentu la soliulu pontificalu.

Intr'aceste devenindu vacantu scaunulu metropolitanu de la Blasiu, dupa dreptulu si datin'a stravechia in biseric'a gr. c. din Transilvani'a, la 10 si 11 augustu 1868 se tienè in Blasiu alegerea fiitoriului arhiepiscopu si mitropolitu; cu care ocaziune episcopulu Vancea reesè cu 59 de voturi candidatu in locul primu in ternariulu propusu imperatului. Maj. Sa a numitu apoi pe acestu barbatu erudit si filantropicu de arhiepiscopu si mitropolitu. Noulu alesu s'a instalatu la Blasiu in 11 aprile 1869..

Totu in diu'a acést'a Maj. Sa lu-numè consiliariu actualu intimu de statu.

Abié urcatu in scaunulu metropolitanu, noulu capu bisericescu inca 'n anulu acela, la 20 octomvre, a convocatu clerulu archidiecesanu la Sinodu, care nu se tienuse de timpu indelungatu. Apoi ivindu-se miscârile autonome ale catoliciloru latini din Ungari'a, Pré Santí'a Sa a susternutu ministeriului o representatiune, cuprindiendu in 12 puncte motivele din cari se retragu Romanii gr. c. a participá la congresulu autonomicu rom. cat., cerendu totu-odata facultate d'a poté aduná unu congresu bisericescu alu provinciei metropolfei sale. Dorere! acésta representatiune, dimpreuna cu tóte miscârile facute si de altii in privinti'a ast'a, n'a potutu obtiené nici pana in diu'a de adi rezultatulu doritu.

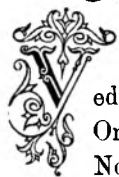
Asemene n'a intreласatu metropolitulu Vancea a face remonstratiune in contra unoru pretensiuni de suprematia juridictionala peste provinci'a sa metropolitana.

In anii 1869 si 1870 Pré Santí'a Sa a participatu la consiliulu din Roma, unde — precum si-voru aduce a minte cetitorii nostri — a escelatu prin liberalismu si prin aperarea drepturiloru bisericeii gr. c. romane, eluptandu-

si astu-felu stim'a si recunoscinti'a intregi preze din lumea civilisata.

Metropolitulu Vancea, abié trecutu de 52 de ani, cu diliginti'a sa neobosita, cu zelulu seu inflacaratu pentru inaintarea intereselor bisericesci si natiunale, cu inuult'a sa invetiatura si cultura, cu anim'a sa filantropica, cu spiritulu seu reorganisatoriu — va poté sê produca inca multe si mari folóse bisericeii si natiunii.

Stéu'a nóstra.

Vedi tu colo cum se 'ntindu,
Orisonulu cum cuprindu
Norii negri, 'ntunecosi,
Plini de spaima, fiorosi?
Vedi tu, cum ei chiar pe sóre,
Ce 'n vestmentu de serbatóre
Alta-data s'aretá,
Se încérca 'ntunecá?...
Dar cea stea cu dulcea-i radia,
Ce 'n tempeste schinteieza,
Cátu de dulce ni zimbesce,
Si-apoi tainicu ni sioptesce:
„Dragi copii, eu sum cu voi,
Ve iubescu pe amendoi,
Eu sum stéu'a de unire,
Si de dulce fericire,
Ce v'ascépta 'n vítoru,
Déca sacrulu vóstu-amoru
Nici odata n'a slabí,
Si merou ve va pazi
D'a cadé p'acea carare,
Care duce la perdiare
Pe acei ce piroteşcu,
Si pent'unu momentu traiescu.“
Si-unu fióru par' câ apare
P'a ei fatia lucitória,
Apoi tace... ér privesce,
Norulu cum merou sporesce,
Si incepe-a suspiná,
Suspinandu a cuventá:
„Voi vedeti norii cumpliti,
Si cu negru 'nveluiti,
Ce turbati inaintéza,
Lumea 'ntréga vróndu s'o pérdia, —
Nu sunt nori; câ-ci norii fugu,
Si miasfele distrugu,
Ce infecta atmosfer'a...
Este vitíflu ce 'ntinde
Bratiulu seu profanu, potinte,

Inarmatu cu perfid'ia,
C'ur'a si cu misieli'a,
Cu-o lovire sê sdrobésca,
Sê stinga, sê nimicésca
Suvenirulu stramosiescu
Din pamentulu romanescu,
Suveniri dulci, placute,
De gloria prin virtute...
..... Si sê sciti:
Câ 'n virtutea romanésca,
Dandu-ve mana fratiésca,
Intr'unu sufletu si 'n unire,
Num' aici e fericire,
Fericire si marire,
Pentru voi, ai Romei ffi,
Din a Daciei campii.“

Disu-a si a disparutu,
Si-a ei vóce s'a perdutu,
Cum se perde 'n negrulu noru
Fulgerulu detunatoru.

Vócea ei nu fu 'ntielésa,
Si tempest'a naintéza:
Vicíflu cresce, se maresce,
Ca unu fulgeru se latiesce...

Si nimicu sê nu mai fia
Neatinsu d'a lui mania?...
Nu mai e nici o scapare
De a viciului turbare?...
Ce? Nu e? Unde-i femeia?
Unde-i femeia romana,
Ce 'nfranse lumea pagana,
Prin virtuti si prin iubire,
Conchiamandu-i la unire
Si la fapte romanesci,
P'ai loru ffi, p'ai loru barbati?...

Intre Istru si Carpati,
Intre Tisa si 'ntre mare,
Numeru mare intelnesci
D'eroine, demne fice
Ale gloriei antice...
Alu loru numeru inca creşce,
Se maresce, totu sporesce,
Cu virtutea inarmate
Ne prepara la mari fapte!

A. Radu.

Cuiu cu cuiu.

— Proverbu intr'unu actu. —

(Urmare.)

Elisa.

E bine, si câtu timpu o sê dureze vênatória vóstra?

Constantinu.

Numai dóue septemani.

Elisa.

Numai? Si timpulu acest'a nu-ti pare pré lungu.

Constantinu.

Din contra. Va trece pré iute. A, ce placere este a vêná! Diorile abié revérsa. Vênatorii toti stau la pasurile loru. Aerulu e limpede si recorosu. Zefirulu abié misca frundiele arboriloru. E tacere mormentala. Toti stau in nemiscare. Dar éta, din departare se aude latratulu caniloru. Sunt in urm'a selbaticului. Latratulu se apropia. Anim'a venatoriloru palpita mai ferbinte. Éta apare la marginea padurii iepurele spariatu. Tîntescu. Descarcu pusc'a, si sermanulu iepure nu mai esiste.

Elisa.

Dóue septemani vei fi dara departe de mine! E bine, eu voiu petrece dílele aceste la Ploesci.

Constantinu.

La Ploesci?

Elisa.

Da. septeman'a venitória va fi acolo unu balu. A, ce placere este a asistá la unu balu! Ceea ce pentru barbati e vênatóri'a, pentru noi femeile e balulu. Sal'a e decorata splendidu. Lampiónele reversa o lumina feerica a supra publicului, si la lumin'a acést'a frumseti'a nóstra straluce in deplin'a sa putere. Suntemu admirate. Sute de ochi sunt tîntiti a supra nóstra. Toti vorbescu despre noi. Music'a resuna. Valsulu turbatu incepe. Junii se apropia de noi. Ne aruncâmu in bratiile loru, si in scurtu i cucerimu. Ei sunt viptimele nóstre. Hahaha!

Constantinu.

Si tu vrei sê mergi la balulu de la Ploesci?

Elisa.

Da.

Constantinu.

Singura? Fara mine?

Elisa.

Am doritu multu sê potemu merge la olalta; dar tu vei fi ocupatu la vênatória.

Constantinu.

Si déca asiu preferí a merge cu tine la balu.

Elisa.

A, atât'a abnegatiune nu potu pretinde de la tine. Ce cugeti! A lasá o vênatória pentru unu balu, in care ai sê mergi cu socí'a ta! Ast'a nu se póte.

Constantinu.

Si éta eu ti-declaru, câ nu m'oiu duce la vênatória, ci voiu merge la balu cu tine.

Elisa.

Déca abdíci de vênatória, si eu renunciu la balu. Sê remanemu dara a casa!

Constantinu.

Vedi asié! Asié te iubescu eu.

Elisa.

Asié mi-placi tu mie.

Constantinu.

O sê petrecu dara a casa. Voiu fi totu in giurulu teu, scump'a mea. Voiu impliní tóte dorintiele tale. Nu voru fi mai fericitu decâtu noi.

Elisa.

Si eu totu-de-un'a voiu binecuventá sórtea, — câ mi-a datu unu barbatu atátu de bunu.

Constantinu.

Dar peste dóue septemani am sê me ducu la scaldele de la Mehadi'a.

Elisa.

Singuru?

Constantinu.

Am promisú la vr'o doi prieteni, câ...

Elisa.

Petrecere buna! (Ese maniosa.)

SCEN'A V.

Constantinu singuru.

Elisa!... Elisa!... S'a dusu si nu se rentórece! Serman'a, s'a superatu reu, câ vreu sê o lasu singura. Inse ce sê faci, déca ai prieteni? Li-am promisú, câ voiu petrece cu dinsii câte-va díle. Apoi acolo nu-mi potu duce nevést'a. Ce sê facu? (Pausa. Se uita pe ferésta.) A, ce vedu? Vizitíulu pregatesce trasur'a. Nevést'a mea de siguru vré sê iésa la siosea. (Suna.)

SCEN'A VI.

Constantinu si *Mítica.*

Mítica.

Poruncesce, domnule!

Constantinu.

Intréba de vizitíu, câ unde vré sê iésa dómn'a?

Mítica.

Io i-am spusú sê se gate la Elepatacu. Asié mi-a poruncitu dómn'a.

Constantinu.

Poti merge.

Mítica.

Intielegu. (Murmura.)

Constantinu.

Ce intielegi?

Mitica.

Eu intielegu aceea, câ... nu intielegu ni-mica.

Constantinu.

Du-te la dóm'n'a, si i spune, câ o rogu frumosu sê vina la mine.

Mitica.

Intielegu. (Ese.)

SCEN'A VII.

Constantinu singuru.

Nevést'a mea se duce la Elepatacu! Fara mine! Ciudatu! De siguru vré sê-si resbune. Câ-ci femeile nu lasa nici o fapta neresbunata!

SCEN'A VIII.

Constantinu si *Elisa.*

Elisa.

M'ai chiamatu.

Constantinu.

Te-am rogatu.

Elisa.

E bine, totu un'a. Sum aice. Ce vrei?

Constantinu.

Sê te 'ntrebu unde vrei sê mergi cu trasur'a?

Elisa.

La Elepatacu.

Constantinu.

Singura.

Elisa.

Vr'o dóue prietene me rogara...

Constantinu.

Fara mine?

Elisa.

Nu potu merge cu tine.

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

Doin'a lotrului.

ina dalba primavéra,
Sê 'nverdiésca lunc'a éra,
Lunc'a si padurile,
Padurea cu murile,
C'arde sinulu lotrului
De dorutiulu codrului.

Frundia verde maracine,
Sum strainu ca vai de mine,
Numai codrulu mi-i fratîne,
Fratîorii
Paltiniorii,

Si soriórele,

Mi-su pistólele.

Nu-i viétia ca si codru,
Nu e bine ca de lotru;
Candu apune sórele,
Elu si-ia pistólele,
Candu de diua a albitu,
Mergu la Anicuti'a 'n birtu,
Si-mi petrecu diuti'a bendu,
Sarutandu mandre pe rondu.

Mandrulitia

Birtasítia,

Lasa birtu 'n saracia,
Vin' cu mine 'n haiducia,
Sê traimu cu sucu de roi,
Sê ne iubimu amendoi,
Sê bemu apa dintr'unu locu,
Si sê ne iubimu cu focu!

Frundia verde de bujoru,
Codru, codru, fratîoru,
Vedu câ mi s'a alesu
Din tine sê nu mai esu;
Asié-mi vine 'n betranetie,
Sê me plangu de tineretie,
De o-ar bate foculu seu,
C'am avutu pe timpulu meu,
O mandrutia puiculitia,
Dara n'a avutu credintia,
Si anim'a i-am strapunsu,
Doru de codru m'a ajunsu,
Si-am lasatu lumea 'n dracía,
Ca sê moriu in haiducia!

Frundia verde de mohoru,
Plange-mi anim'a de doru;
Lasa planga, n'am ce-i face,
Lasa planga, asié-i place,
Ce-a iubitu asié curatu
P'un'a care o-a 'nsielatu?
Fratîóre lautare
Canta-mi doin'a cea de jale,
Sê ti se rumpa strun'a 'n dóue,
Si anim'a mea in nóue!

Vasiliu Budescu.

Viéti'a familieii.

— Dupa Paulu Geanet. —

Domniloru,
Subiectulu, ce intreprindu a tratá aci, este din numerulu acelora, unde acel'a, care asculta scie totu atâta, si câte cdata si mai multu decâtu acela, care vorbesce. — In atari intreprinderi oratorulu afla unu periclu, câ-ci

in atari materii noulu este cu nepotintia si originalitatea primejdioasa; unu avantagiu, câ-ci ni place la toti a audf vorbindu-se despre ceea ce scimu, si comparatiunile propriloru nóstre idei la acele, cari ni se propunu, ni procura o placere delicata, ce ordinamente nu ofera materiile sciintifice, in cari cuventulu cade pré de susu. Si apoi mie mi-placu adeveturile cele vechi, fara ca sê urescu pe cele noui, mi-placu acele mari banalitati, cari sunt ratiunile eterne: ratiunea practica, ratiunea vietuitoria a geniului omenescu.

Dóue lucruri m'au determinatu la alegerea subiectului meu: interesulu seu permanentu si universalu, si oportunitatea sa.

Este unu omu óre pentru care famili'a sê nu fia o parte din vieti'a sa presenta, trecuta séu vfitoria, la care acestu cuventu pronunsiatu sê nu faca a vibrá ca o córda, si care sê nu obtiena vr'unu surisu séu vr'o lacrima? De alta parte nimeni nu ignoréza, chiar printre cei mai pucinu initiati in teribilele agitatiuni ale seclului acest'a, câ famili'a in dílele nóstre a avutu adversari si detractari, si câ a eserciatu spiritulu inventivu alu reformato- riloru.

Fara a mai vorbi despre sistemele nóue, a caroru importantia nu trebue esagerata, câte-va spirite machnite, póte luminate, pretindu a vedé ca in obiceiurile nóstre nesce seme- ne secure despre slabirea spiritului de familia.

Aceste sisteme chiar de n'aru avé gravitatea, care li se presupune, este de ajunsu, ca sê se produca intr'o societate, pentru ca sê se initieze: este dar oportunu a vorbí despre familia, fia pentru a o face sê fia iubita, fara pentru a o aperá.

Éta motivele nóstre, si éta obiectulu nostru.

Dar ce metoda vomu intrebuintiá? Cea mai riguroasa ar fi, pe câtu se pare, d'a luá de scurtu pe adversarii nostrii, d'a delaturá obiectiunile lor, d'ai desfiintiá.

Câtu despre planulu acestoru lectiuni am crediutu, câ nu potea fi pré simplu.

Mai antâiu voiu tratá despre familia in genere, apoi despre fia-care din persónele, cari o compunu, — si voiu terminá respundiendu scurtu si cu discretiune câtoru-va obiectiuni nesanetóse, — cari circuléza si planéza in ad- mosfer'a timpului nostru, si carora ori-cari scriitori indamánatici le-au datu spriginulu in- beiatóriei si grosierei lor elocinti.

Asié dara subiectulu primei lectiuni va fi

famili'a, actiunea sa morala a supra omului, in- cercârele, ce ea-i suscita, trudele ce ea esige de la virtutea sa, recompensele, ce promite cura- giului seu, in fine partea, ce ea are la fericire si intieptiune, adeca la implinirea destinului nostru d'aici (pamentescu).

Vorbí despre fericire... Si ce este fericire- rea? Cestiune agitata de tóte scólele de filoso- fia, dar ce dícu? de toti ómenii, si care va fi discutata in eternitate, pe câtu voru fi ómeni, cari suferu si cari cugeta, si pana ce cele din urma mistere ale animei si ale vietiei nu voru fi desvelite (revelate).

Fara a patrunde in aceste adancimi, si im- prumutandu bunului simtiu câte-va idei fórte sufigente pentru subiectulu, care ne ocupa, credu câ potu din caracterulu celu mai pucinu contestabilu alu fericirei, acela pe care tóta lu- mea lu-recunósce, este pacea; dar sunt dóue feliori de pace, un'a imobila si obscura, nu este decâtu nepotintia d'a vietiuif si d'a simtí: acést'a este pacea petrei si a cadavrului, cealalta este o inflorire armonioasa a toturoru poteri- loru a unei fiintie vietuitorie, sensibila si ra- tionabila.

Nu vorbescu despre aceea sgduitura pa- sagera si turburata, care se numesce placere, si pe care o póte simtí chiar si o persóna fórte nefericita, dar despre acea bucuria intima si profunda, ce procura sufletului esercitiulu unei activitati sanetóse si satisfactiunea unei adev- rate trebuintie.

Un'a din sorgintele cele mai vísi si cele mai pure ale fericirei omenesci sunt afectiunile; si pintre afectiuni sunt dóue, cari din tóte cele- lalte paru conveniabile naturei nóstre, si cari ar umplé anim'a omului, déca acésta vasta ani- ma ar poté fi umpluta: este amorulu conjugalu si amorulu paternu séu maternu.

Aceste dóue afectiuni respundu la dóue trebuintie nedespartite de fiinti'a nóstra: tre- buinti'a d'a traf in altulu, si trebuinti'a d'a traf printr'altulu.

Nu este nimicu mai teribilu pentru omu decâtu izolarea; acést'a s'a doveditu in timpii nostrii cei din urma, pe candu o filantropia ge- nerósa, concependu indoieli a supra justitiei unei pedepse antice si inspaimentatórie, a in- cercatu a-i substituí pedéps'a solitudinei.

Se díce, câ esperinti'a se pare a fi demon- stratu, câ acésta nóua pedéps'a erá si mai cru- da, decâtu aceea pe care voiá sê o inlo- cuiésca.

Éta pentru ce ómenii fundéza orasie, léga

societăți, dau reuniuni, alérga la spectacole, séu intretienu intimități.

Dar tóte aceste inca nu sunt suficiente, nu este de ajunsu a intimpiná afara o mana amica, unu cuventu simpaticu, animi afectóse: ceea ce ne vine mai cu séma fórte greu, este solitudinea caminului domesticu, este interiorulu destinsu si pustíu, este lips'a, absentí'a unei fiintie fidele, pe care sê potemu contá, in bóla, in bucuría, in dorere si in momentele su-preme.

Éta pentru ce se vede amicul adesea unindu-se cu amicu, frate cu frate, si ce este mai atingatoriu: frate cu sora si fiulu cu mama.

Dar acestea imitatiuni séu acestea demembrari ale familiei, nu sunt tóta famili'a, nu sunt familia ea insu-si; aceste nu sunt, decâtu unu fragmentu séu faramaturile.

Este o asociatiune si mai intima, voita prin natura si alésa prin anima, in care íableti'a se marita cu forti'a, graci'a cu seriozitatea, tandretiele cele mai gingasie cu ratiunea cea astera si lucrulu cu placerea; — asociatiune indispensabila la durat'a speciei omenesci si totu deodata plina de incantare pentru in-dividu.

Aici trebuie sê dícu câte-va cuvinte despre simtiementulu, din care nasce familia, — fara de care ea nu ar fi, si care trebuie sê-si aiba resonulu seu d'a fi, de óre-ce nu am facut'o noi, ci ea vine de la acela care a facutu totu.

Acestu simtiementu are dóue caractere remarcabile: o intindere estraordinara si o potere singulara de transformatiune.

Elu cuprinde omulu intregu prin sensu si anima, si in anima atinge facultátile cele mai vfi si cele mai serióse, cele mai delicate si cele mai profunde: imaginatiunea, spiritulu, anim'a, ratiunea chiar, cari astu-felu, precum a dîsu Pascalu, care n'a dedencatu a scrie a supra acestui subiectu profanu inainte admirabile: Amorul si Ratiunea sunt unulu si acela-si lucru; este o precipitatiune de cugetári, cari se indrépta de o parte, fara d'a esaminá bine totulu, — dar cu tóte aceste totu ratiomentu este.

Poetii nu au dreptu d'a ne depinge amorul orbu; trebuie sê i se ia aceea legatura, si d'acum inainte sê i se dea desfetarea ochiloru sei.“

(Va urmá.)

Adelina Olteanu.

Doine si hore poporale.

— Din giurulu Olusiului. —

VII.
 Draga mi-i leliti'a mica,
 Câ se sue pe opinca;
 Draga mi-i leliti'a nalta,
 Câ dâ gura peste pórtá,
 Si 'nea díce „hop odata!“

VIII.

Audítu-am, auditu,
 Auditu-am o poveste,
 C'acuma-i têrgu de neveste,
 Pintre ele sunt si fete;
 Merge-oiu sê-mi ieu o parechia,
 O parechia ochisiea,
 Care-a fi de sém'a mea!

IX.

Frundia verde sê 'nfrundiésca,
 Ce-i betranu sê totu traiésca,
 Ce-i tineru sê 'mbetranésca!

X.

Frundia verde de odosu,
 Me ducu in tíer'a de josu,
 S'aducu vinu si póma négra,
 Sê scíi mandra, câ-mi esti draga!

X.

Sarutatulu de cu séra
 Te duce cu mandr'a 'n tíera;
 Sarutatulu celu cu dulce,
 Nici l'unu bine nu te duce!

XI.

Trecutu-au trei díle 'n postu,
 De candu la mandr'a n'am fostu,
 Si oru mai trece trei de dulce
 Pan' la mandr'a me voi duce!

Culese de

B. S. Podoba.

Elu trebuie să se însore!

— *Novela de Maria Schwarz.* —

(Urmare.)

Milnes se întorse în partea din câtrâu venoa acestu viersu, care i pareea atât de cunoscutu și vediu înaintea sa două femei, întorse cu spatele catra dinsulu, cari precum se vedea erau acufundate cu totulu în privirea orasiului remasu inderetru. Un'a avea o statura mica; capulu i-lu acoperia o palăria de amazona cu péna de colórea paiului. De pe marginea palăriei depindea pe umerii ei unu velu masivu incungiuratu cu dentea dupla. Imbracamintea altmintrea-i eră simpla, dara pretiósă. Insocitóri'a ei se vedea, câ se ținea de personalulu servitoriu de antâiulu rangulu. Imbracamintea ei inca eră simpla si eleganta.

— De minune, câtu de multu asemăna acestu viersu cu viersulu Evei, — cugetă Milnes și acceptă să vedea de cumva se voru întorce inderetru femeile. Tóta figur'a ei mi-reamintesce idealulu disparutu. O de ar fi ea!

Acum se întorse inderetru femeia cea cu palăria de amazona, dara, o! sôrtea crudela. velulu desu se slobodî în diosu, și faci'a ei se acoperi asié de tare, încâtu eră imposibilu de a-i cunoșce trasurile. Indata ce observă pe Milnes se întorse rapede inderetru, grabi la soci'a sa, și anglesulu nostru, care la parere priviă cu indiferentia la tiermuri, — audî cum se cade candu acést'a siopti în limb'a franca aceste cuvinte:

— Aid' să mergemu în ciuta. Cauta — acolo stă mr. Milnes; sôrtea întru adevėru me persecuta, ca ori în câtrâu voi merge, pretotindeni să me intalnescu cu acestu barbatu urgisitu.

Cu aceste apucă man'a socii sale și ambele grabira în diosu.

— Ea me cunoșce, — cugetă Milnes, — de securu câ va fi Ev'a. Bine, voi sci-o nu peste multu, câ ore întru adevėru ea este? și în casulu acést'a, deca va fi trebuintia, o voi urmá și pana la capetulu lumii, numai să o potu convinge, câ nu sum chiar atât de uritosu, precum me crede ea.

Damicel'a nu se infățisă la prandiu, și remase totu în caiut'a sa pana în Y. Candu se întorse nai'a la portulu din S. ea se urcă pe dins'a. Mr. Milnes cerbicosi'a unui adevėratu anglesu remase pe coperementu pentru ca să-si pótă vedé din nou amazon'a sa. Candu se infățisă acést'a, elu se întinse nemiscatu pe podina fumandu-si liniscitu sugarea sa, ca și cum nu l'ar interesă nici câtu de pucinu presinti'a ei. Femeia inse întorcându spatele stetea înaintea lui Milnes și se vedea a privi cu atentiune încordata edificiele vechiului orasiu.

Pe candu stetea astu-feliu nemiscata, o agrai din apropiare în limb'a franceza unu viersu în modulu acést'a:

— Acést'a e unu orasielu de unu esterioru întru adevėru uritu și neinsemnatu.

— Asié lu-affi dta? — fu respunsulu scurtu, dupa care femeia indata se și îndepartă.

— Acést'a de securu e versulu și statur'a ei, — cugetă Milnes, și cu aceste cuvinte grabi indata la capitanulu:

— Nu scii dta, dle capitanu, câ cine e femeia a cea, care chiar mai înainte a coboritu în salonu.

— De securu ceva veduva, — respunse capitănu, — care pótă să aiba agende urgente.

Jun'a femeia nu s'a mai aretatu în tóta calea. Candu caletorii destinsera în portulu de la Y. mr. Milnes stete chiar langa trepte, ca să vedea câ ore coborî-se-va aici frumós'a lui, séu si-va continuá calea catra Lübeck?

— Si deca va merge la Lübeck, ce să facu? — se întrebă pe sine.

— O voi urmá, și voi sci-ri câ întru adevėru Ev'a e ea séu ba; inse deca nu va fi Eva atunci mi-am pierdutulu timpulu și afara de aceea amu greșitu și calea cea drépta, pe care o asiu fi potutu aflá si a-i contestá, câ nu me voi odihni, ci o voi urmá în continuu, pana ce nu voi reesi a-i dobandi anim'a...

— Ací inse i intrerumpse cugetele, unu domnu cu ochilari verdi, care tragandu-si gulerulu paltonulu pana la urechi, se oprî la treptele usiei, ca și cum ar mai acceptá inca pe cine-va. Nu peste multu dupa acést'a se ivi și femeia cea mica cu soci'a sa, urmate de unu feciorandu care ducea dupa ele unu coferu micu și elegantu.

Mr. Milnes le-a urmatu în totu loculu cu acea otarire firma, câ dóra ore-cum va descoperi numele de pe coferu și va poté aflá, câ unde se voru incuartiră acele două femei?

Ajungându inse pe tinerulu care ducea coferulu, a trebuitu să vedea cu dorere, câ pe coferu peste totu nu se aflá nici unu nume. Femeile se îndreptara oblu catra otelu și mr. Milnes cu mirare observă, câ domnulu celu cu ochilari verdi asemenea le-a urmatu pe ele, și cumca le-a urmatu pe ele se vedea apriatu de acolo, câ cu pasi încordati înaintă în urm'a loru totu în asemene departare.

Cele trei persóne intrara totu în o ospetăria, anglesulu și celu cu ochilari verdi inca le urmara dara numai dupa ce se convinsera pe deplinu, câ femeile se asiedara deja.

Capritiulu miraculosu alu hasardului voi ca mr. Milnes să incuartireze în stang'a de la chili'a loru; éradlu celu cu ochilari verdi de a drépt'a.

Mr. Milnes dupa ce a fostu ascuratu cumca femeile voru petrece unu ore care timpu în ospetăria, merse de cercă cas'a negutiatoriului B. a unchiului de muma a Evei, și sci-ri câ ore nu a sositu domnisiór'a Horner? inse capetă respunsulu cumca nimone nu scie nimica despre dins'a, dara acést'a nici nu ar fi posibilu acum de ore-ce domnisiór'a sciea pré bine, câ negutiatoriulu a caletoritu inca din aprile în strainetate. Milnes pentru aceea se reintorse catra otelulu seu, cu cugetări de totu deosebite în capulu seu.

— Deca Ev'a a sciutu, cumca unchiulu seu a caletoritu, atunci acea necunoscuta nu pótă fi dins'a, — medită în sine mr. Milnes, — dara de alta parte e imposibilu, ca să pótă esiste două fiintie, cari se asemene atât de multu la statura și viersu.

Resultatulu acestu rationamentu fu acea otarire chiara și pótă naturala de a sci-ri dupa numele ei. Cu acést'a otarire laudabila chiamă pe cameriera și o agrai să-i spuna cumca cum o chiama și cine e dam'a din chili'a laterala.

— Pe acea dama frumósă și juna o întielegi dta, dlu meu, care a sositu de odata cu dta? — întrebă fét'a.

— Da, pe ea!

— Dins'a a caletoritu pana candu ai fostu dta indepartatu.

Milnes sarì de pe scaunulu seu.

— A caletoritu, si unde?

— De securu nu sciu. Dara e probabilu, câ s'au departatu cu vaporulu care a plecatu catra K.

Unu viersu de clopotielu chiamà pe féta, la ce acést'a indata si disparù. Si éca acum anglesulu nostru stá de sine-si pierdiendu urmele atátu a necunoscutei, câtu si a Evei.

Elu amblá acum cu infierbentare in susu si in diosu in chill'a sa, murmurandu din candu in candu prin dintii sei câte o injuratura anglesa. Dupa aceea si-scóse cartea de notitie si studià consangenele Evei.

In demanét'ia dîlei urmatórie dinsulu se aflá pe coperementulu vaporului care plecá spre N.

Diu'a primà trecù fara ca sê fia aflatu intre caletorì si baremi unulu care sê i atraga atentiunea, séu sê-i abata cugetele de la otarirea de a aflá pe Ev'a, si se machnà fórtu multu, câ pierdù urmele necunoscutei, inainte de a se fi convinsu déca aceea intru adeveru e Ev'a séu ba?

Sórele apusese acum de multu, si anglesulu nostru remase inca totu pe coperementu; elu priviá cu neapasare la surfaci'a liniscita a apei, fumandu nencestatu. Ceialalti caletorì toti se retrasera in caiutele loru, si nimica nu mai turbá liniscea, decátu vuitulu rótelorù si murmurulu masinei de aburu. De odata se audí pe trepte sunetulu unoror pasí usiori, vîjjiutulu unui vestmentu de metasa si unu viersu femeiescu dulce, dîcêndu:

— Intru adeveru am trebuintia de aeru própsetu, dupa ce diu'a intréga am fostu inchisa in caiu'ta mea.

— Precum are omulu trebuintia de poterea nutritória a supei, chiar asié are...

— Me rogu crutia-me cu prelectiunea ta, si in locu de acést'a, mai bine mi-comunica de cumva ai aflatu in cale ceva suspiciosu?

— Adeca suspiciosulu acel'a care lu-cerci tu?

— Pst!

Milnes audí tóte, afara de câte-va cuvinte ultime cari fura esprimate pucinu mai incetinelu. Elu sie-dea chiar cu spatele catra trepte si se feriá cu grigia de a se întórce inderetru. Si de altmintrea faci'a-i erá deplinu ascunsa dinaintea conversatórielorù, câ-ci elu ocupase locu langa o gramada de bagagie.

— Bine, nu voiu a te obosí si mai departe. Mi-pari fórtu somnorósa.

— Dî mai bine, câ ti-su spre incomoditate si in casulu acest'a...

— Lasa-me sigura, te rogu, si cugeta la otarirea nóstra, dupa care nu este iertatu sê ne védia ómenii multu la olata.

Dupa acést'a Milnes audí câti-va pasi usiori apropiandu-se catra dinsulu, pe capetulu din 'napoi alu acoperementului, inse totu-si remase nemiscatu. Femei'a cea cu vestmentulu de metasa vîjjiitoriu inaintà pe dinaintea lui, fara ca sê fia observatu presinti'a dinsului. Palari'a de amazóna cu velulu desu nici acum nu-i esiea din capu, si afara de acést'a si murgitul de séra inca-lu impedecá de a i recunósce trasurile.

— De bunaséma e Ev'a, — cugetà Milnes, — si

pe onórea mea de gentilu-omu, acuma trebue sê me convingu despre acést'a.

Apoi se redicà de pe banc'a sa. La sunetulu abié audíbilu, causatu prin acést'a miscare, necunoscut'a si-întórse inderetru capulu. Milnes si-redica palari'a, se apropià de dins'a si o agrai in limb'a francesca cu tóta curtuosí'a, dîcêndu:

— Iérta-me, domnisióra, sê-ti facu o întrebare!

Dam'a dede cu capulu semnulu de invoire.

— Dta sémeni in unu modu frapantu cu o femeia cunoscuta a mea. N'ai avé bunatate a-mi desco-perí numele dtale?

— Pré bucurossu, dlu meu. Numele meu e Ahl, eu sum veduva.

Milnes se uità la dins'a cu unu surisu ironicu, dîcêndu:

— Multiam, dómna, si dupa ce am facutu o întrebare atátu de fortiatória, mi-tienu de detorintia a me recomandá. Pe mine me chiama Schmit.

La cuvintele aceste femeia facù o miscare caracteristica.

— Unde si cum ti-ai luat numele Schmit?

— Probabilmente in diu'a aceea, candu ai devenitu veduva.

— Domnulu meu!...

— Dómna, dta séu esti miss Ev'a Horner, séu copi'a fidela a ei. La casulu antáiu m'am juratu a nu te lasá pana atunci pana candu... éra la casulu din urma afiu necesariu a te deslusí despre portarea mea; altmintrea ori si cum sê fia, pana atunci nu me voiu departá de langa dta, pana ce nu-ti voiu vedé faci'a.

— Asié dara dta voiesci a me persecutá?

— Da, déca dta nu voiesci a redicá acum indata acestu velu inpenetrabilu, care ascunde nesce trasuri, a caroru acoperire pe judecata se póte numí celu mai greu pecatu.

— Asié credi dta? Intemple-se dara ce se va intemplá, inse despre aceea te potu asecurá, câ nu-su de locu aplecata de a-ti implini poff'a care trece tóte marginele curtuosíei. Credeam, câ unu anglesu adeveratu nu e in stare a vatemá atátu de tare pe o dama, încátu sê-si ié cutesarea de a o espuno la persecutárilu sale uritióse numai ca sê-si póta indestulí capritulu seu.

— Te voiu urmá in modu demnu de gentilu-omu, fara ca sê ai de a te simtí vatemata pentru acést'a. Considera-o acést'a asié, ca si cum amu jocá siacu! Eu cu ori ce pretiu trebue sê scfu, câ cine esti dta? si dta, se vede câ numai din cochetaria femeiesca, — ti-ai propusu a me tiené in nesecurántia.

— Dara déca te-asiiu rogá, precum te si rogu, ca pe unu omu demnu de reverintia, sê te lasi de a cercá si mai departe, câ cine sum eu, asié dara câ voi abdíce de otarirea dtale?!

— Nici de câtu!

— Si déca mi-e iertatu sê te întrebu, de ce nu?

— Pentru câ iubescu femeia aceea, pe care o urmezu.

(Va urmá.)

S A L Z B U R G

Conversare cu cetitóriile.

— Ischl 29 augustu. —

(Mediculu, — Gmunden, — Ebensee, — Ischl, — Lethe, — medicina gasita, — „Das schönste Kronland“, — Vill'a imperatésca, — renumele Ischlului, — Salinele, — baile, — sal'a de cura, — poporul, — publiculu, — artile, — viéti'a in Ischl, — Esplanada, — statu'a, — inscriptiunea, — fericirea.)

Mediculu meu vediendu, câ medicinale-i nu-mi mai folosescu nimicu; mi-a dîsu sê plecu din Pest'a, se me 'ndepartediu de loculu in care m'am bolnavitu, si sê-lu uitu, sê me ducu — de esemplu la Ischl, — câ-ci altcum, dorerea nu-mi va trece.

L'am ascultat — cu placere, — si amu placatu.

Dar cu câtu me 'ndepartam mai multu de loculu, de si nefericitu pentru mine, cu atâtu mai desu me uitam 'napoi spre acest'a, cu doru si suspinandu ... totu d'atâte ori simtîndu dorere!...

Astu-feliu dupa o caletoria cu calea ferata de o di si o nôpte am sositu la Gmunden.

D'acî inse — trecêndu cu vaporulu in decursu de 2 ôre peste frumosulu si incantatoriulu lacu la Ebensee; de la Ebensee apoi continuandu indata caletori'a cu trasur'a mai departe printre romanticii Alpi, pe malulu riului Traun, petrecutu de murmurulu acestuia, la Ischl; aici in fine vediendu-me d'odata intr'o lume — mie noua, intre unu publicu cu totulu strainu, si acestu publicu celu mai elegantu si lucuosu din Europ'a, (mai cu sêma femeii frumôse); isolatu giuru impregiuru de Alpii seculari incaruntiti si crescuti mai pan' la ceriu; — mi-para c'am trecut peste Lethe, câ-ci 'napoi nu me mai uitam, nici mi-mai aduceam a minte de loculu de unde am plecatu — de Pest'a — „fire-ar... binecuvantata!“

Chiar asié si dorerea mi se para, câ a remasu pe malulu celu de dincolo, a lacului de la Gmunden sêu printre stancile uriasie, cari incungiurá mandrulu lacu!

Asié dar nimerit'a medicina a medicului se vede c'am gasit'o! E minunata!

Nu insedar provinci'a „Salzkammergut“ se numesce: „Das schönste Kronland“, câ-ci e si cea mai frumôsa provincia a imperiului, si-apoi in acêsta Ischlulu esceléza mai multu, dreptace'ea imperatulu Franciscu Iosifu si-are aici palatulu si parculu seu propriu, unde petrece cu intrég'a curte peste véra pana catra finea lui septemvre; in acestu parcu imperatescu e o villa venetiana construita intréga de marmoru si d'acî e celu mai frumosu prospectu spre vale peste Ischlulu intregu, ér vis-à-vis spre muntii acoperiti cu néua perpetua.

Renumele Ischlului se baséza mai multu pe romanticitatea-i rapitória si incomparabila si pe aerulu curatu si linu; — pe lang' acêsta Ischlulu posede saline importante; isvórele contienatôrie de sare, din munti de 2—3 mile in departare impregiuru prin tievi de lemnu tôte acî se concentréza, si ap'a acêsta ferbendu-se in „Sudwerk“ se preface o parte in sare, care remane pe fundu, cealalta parte in abure, care trece in susu si servescu morbosiloru de baia d'abure,

si-apoi a trei'a parte, adeca ap'a, care remane nedisolvata, se conduce si intrebuintéza in calde.

Mai departe ape minerale, câte existu in Europa, zeru fôrte bunu de oi si de capre, tôte sunt aici la dispositiunea publicului, care indata ce se face diua alérge catra sal'a de cura, o sala colosala de 50 stingeni lungime si 6 latime, in care se servescu aceste ape pentru tôte feliturile de morburi; in urma Ischlulu curéza si pe cei sanetosi de — bani, aiba ori câtu de multi, — i trece.

Poporul e blandu, aplocatu si bigotu; devis'a lui érá „Gebeth“ de candu inse a devenitu in coatin-gere cu lumea mare lusuôsa si pradatória si-a schimbatu devis'a in „Gebet“; scumpetatea e in acel'a-si gradu cu elegantia si luculu ce-lu desvólta aici publiculu strainu, care e compusu din: englesi, francesi, spanioli, rusi, americani, (din America de nordu), brasilieni, africani, japanesi (a nume ministrulu Siuro-Miura din Yoik-Tomo) etc. numai Australi'a nu e respresentata si — Romani'a, care de si a fostu, dar de presinte nu mai este.

Nu numai natur'a grandiósa, ci si artea ofera in Ischl publicului placere si delectare imensa, astu-feliu încâtu privirea in tôte directiuiile intelnesce numai desfetare.

Pârcurile, villele farmecatôrie de locuitu, mai departe sér'a teatrulu, in care se producu artisti renumiti.

Desceptarea demanétia cu primele radio ale sórelui prin musica, adormirea totu prin sunetele acesteia ca prin cantecele dulci ale unei mame la léganulu copilasiului iubitu; tôte aceste in armonia sunt factorii principali la ameliorarea doreriloru, prefaceandú Ischlulu intr'o Andalusia, in care viéti'a se scaldá numai in placere bine si frumosu!

Dintre tôte parcurile d'aici „Esplanada“ ocupa positiunea cea mai frumôsa, pe malulu riului Traun, si e loculu de rendez-vous a aristocratiei europene. La mijloculu acestei Esplanade e o statua frumôsa de marmoru, represintandu o figura de femeia, privindu spre ceriulu Italiei, in man'a drépta tienendu o péna ér in cea stanga unu globu. Pe pétr'a pe care stâ acêsta figura sunt sculptate cu litere d'auru urmatôriele cuvinte:

Man nennt als grösstes Glück auf Erden
Gesund zu sein.
Ich sage nein!
Ein gröss'eres ist:
Gesund zu werden.

Cetindu aceste síre mi-cugetai: bravo! asié dara n'am de câtu sê devinu sanetosu si voiu fi fericitu!

Si ôre devenindu intr'adeveru sanetosu, fi-voiu si fericitu?!

— Nu!

Traianu Popescu.

Societatea academica romana.

I.

Ceea ce nu s'a intemplat nuci odata, in anulu acest'a societatea academica romana indata in diu'a a dou'a a sesiunii sale anuale a potutu s'e tienia siedintia plenaria, din cauza ca acuma se aflau de fatia des-tuli membrii d'a pot'e lua conclusiuni valide.

Prim'a siedintia plenaria se tienu la 2/14 au-gustu, de la o ora pana la cinci ore in di, in presinti'a a 12 membrii, si a nume: presedintele A. T. Lau-rianu, secretariulu I. Massimu, si membrii: P. S. Au-relianu, G. Baritiu, I. Caragiani, I. Hodosiu, A. Odo-bescu, A. Papiu Ilarianu, P. Poenariu, A. Romanu, G. Sionu, A. V. Urechia.

In acesta siedintia presedintele facu o espunere verbala a activitatii delegatiunii de la sesiunea anu-lui trecut, dupa care apoi s'a alesu comisiunile, cari voru av'e s'e censureze manuscritele sosite la concursu-rile publicate de societate.

Secretariu ad hoc se alese domnulu I. Ca-ragiani.

In siedinti'a a dou'a, tienuta la 3/15 augustu, s'a presintatu reportulu in scrisu alu delegatiunii. Din acestu reportu estragemu si noi urmatóriele:

1) In urm'a concursurilor publicate pentru cele mai bune traductiuni din autori clasici, parte latini, parte greci, au incursu 17 manuscrite, si a nume: a) patru manuscrite de traducere din Cicerone, (pentru censurarea acestora se alese inca in siedinti'a prima o comisiune de dnii: Baritiu, Hodosiu, Odobescu, Pa-piu, Romanu, Urechia;) b) cinci manuscrite de tra-ductiune din Salustiu, (pentru censurarea acestora totu in siedinti'a prima se alesera dnii: Baritiu, Ho-dosiu, Massimu, Papiu, Romanu, Sionu;) c) trei ma-nuscrite de traductiune din Titu Liviu, (pentru cen-surarea loru se numira dnii: Hodosiu, Massimu, Ro-manu, Urechia;) d) trei manuscrite de traductiune din viet'i'a lui Cicerone de Plutarcu, (censurarea loru se concrediu dloru: Caragiani, Odobescu, Poenariu, Sionu;) e) unu manuscriptu din Polybiu, si in fine: f) unu manuscriptu de traductiune din Dione Cassiu, (pentru censurarea acestora se numira dnii: Cara-giani, Massimu, Poenariu, Sionu.) Pentru prob'a din alu sieptele autoriu, din cei pusi in concursu, adeca din Dionysiu Alicarnasseu, n'a intratu nici unu ma-nuscriptu.

2) Cele proiectate a se tipari in cursulu anului, s'au si tiparitu, adeca: a) Manualu de statutele si re-gulamintele societatii, cu unu conspectu de miscarea personalulu aceleia-si societati pana 'n anulu ince-tatu; b) Comentariile lui Iuliu Cesare de „bellulu galicu“; c) testulu originalu latinu alu opului lui Can-temiru, intitulatu: „Descriptio Moldaviae“; d) Ana-lile sesiunii anului 1871, intr'unu singuru volumu; e) din lucrarea lessicografica s'a publicatu 35 de cole in siepte fascicule de cate 5 cole, si a nume 2 fascicule de glossariu si 5 de dictionariu. Din lips'a fondului nu s'a potutu tipari mai multu. Numerulu prenume-rantiloru la aceste opuri s'a urcatu la 500; g) diplo-m'a a supra careia s'a luat unu conclusu in sesiunea trecuta, nu s'a potutu tipari.

3) Dintre cei 28 de membrii alesi in sesiunea trecuta n'au respunsu inca toti, deca primescu séu ba? Asié din strainii numiti membri onorari ai societatii, au respunsu: Charles de Linas, cav. G. Biondelli, cav.

B. Capellini, A. Ubicini, E. Egger, com. F. de Las-teyrie, lord Stanley, Ern. Desjardins, com. A. Uwa-row; — n'au respunsu: Fr. Bock, Philarète Châles, bar. Ad. d'Avril, W. Fröhner, Adrien de Longperrier, precum nici: F. Monlau si I. I. Steenstrup, numiti membri onorari inca din sesiunea an. 1870. Dintre Romanii numiti membri onorari, au respunsu cu mul-tiamiri pentru societate dnii: C. Cretulescu, P. Va-siciu; n'au respunsu inse domni: arhiepiscopulu si mitropolitulu Andreiu bar. de Siaguna, P. Campianu, G. Polizu, ér dnii: P. Campianu, P. Cucuraru, G. Ioanide, au respunsu declinandu onórea ce li s'a fa-cutu de societate. In fine din Romanii numiti membrii corespundinti au respunsu afirmativu si cu multia-miri, dnii: P. Vasiciu, Gav. Popu, Ioanu Moldovanu, n'au respunsu dnii: I. Ioanescu, Gr. Stefanescu, C. F. Robescu, Dr. M. G. Obedenariu. Episcopulu Dunarei de josu, parintele Melchisedecu, si-a datu dimissiunea ca membru actualu.

4) Starea materiala si finantiara a societatii pros-peréza incetu. Ministeriulu culteloru pentru usulu soci-etatii a datu doue camere in planulu de diosu alu univer-sitatii. Guvernulu n'a facutu nimica pentru marirea subventiunii, ci si pentru anulu 1873 s'a votatu numai 10,000 de lei. Dlu Poenariu, a donatu societatii diur-nele sale de membru alu delegatiunii, in suma de lei 235, pentru mobiliariulu bibliotecei. — Protosincelulu Melchisedecu Radeanu a donatu societatii 400 de gal-beni. Dlu A. I. Ghica a datu bibliotecei o lada de do-cuminte.

CE E NOU?

 Rogâmu pe acci prenumeranti ai nostri, cari ni detorescu pretiulu prenumeratiunii, (unii pe mai multe semestre,) s'e-si aduca a minte, ca deca pri-mescu fói'a, este cuviinciosu a si plati, si aducându-si de acesta a minte, s'e si grabésca a o implini, ca-ci restantiele nóstre la publicu s'a urcatu la asié mare suma, incatu ele intrecu sum'a incassata. Deca publi-culu nostru ar plati regulatu, amu pot'e s'e publicâmu mai adese ori ilustratiuni si alte suplemente, dar astu-felu nu potemu, ca-ci noi trebuie s'e platimu si in ti-pograffa si la alti lucratori regulatu. Apelâmu dara la simtiulu bunu alu tuturor restantieriloru nostri, rogându-i a-si implini detóri'a!

* * (Otravire prin lécu.) In septeman'a trecuta la Viena s'a intemplat unu casu, care a facutu mare sensatiune. O femeia tinera s'a bolnavitu, mediculu fu chiamatu numai decatu, si acest'a a prescrisu unu lécu. Léculu s'a adusu, nevést'a l'a beutu, si a dou'a di — a moritu. S'a constatatu apoi, ca nevést'a fu otravita. Otrav'a i fu léculu, ca-ci apotecariulu in locu de chininu — din gresiéla — a datu morfium, de óra-ce ambele aceste sémena multu. Multi inse afirma, ca gresiél'a s'a facutu inca in fabric'a chemica, va s'e di-ca, nu apotecariulu e de vina.

* * (Unu actu de cavalerismu raru) s'a descopen-ritu dílele trecute prin pertractáriele tribunalulu de-legatu la Segedinu. S'a constatatu, ca unu omu nevi-novatu a suferitu 17 ani de inchisóre la Ilava, pentru unu omoru comisu de altulu, — si acést'a numai din cauza ca dinsulu n'a voitu s'e dovedésca unde a petre-cutu candu s'a comisu omorulu, ca-ci prin ast'a ar fi compromis pe o femeia, cu care avea relatiuni inti-

me. Acuma inse, la o pertractare din 21 augustu, s'a descoperitu hotiulu, si celu ce a suferitu 17 ani — fu eliberatu. A suferi 17 ani de inchisore, numai pentru a nu compromite o femeia, nu este acest'a unu cavalerismu raru in dîlele nòstre? Acestu omu e unu tieranu romanu, si lu-chiama Vichentie Dogoru.

‡ (*Apelu catra toti Romanii!*) Gimnasiulu romanu greco-orientalu din Bradu, in comitatulu Zarandului, deschisu la anulu 1869, si in care s'a terminatu cursulu scolasticu in acestu anu 1872 cu 4 clase, este in perichulu d'a se inchide din lips'a speselor de intretinere, de subsistintia materiala; pentru câ starea materiale a fondului seu, consistente din posesiunea *Mihaleni*, ce abié aduce unu venitu de 1000 fl. v. a. la anu, nu ajunge de a acoperi recerintiele. In astu-feliu de trista situatiune aflându-ne apelâmu la zelulu si patronagiulu romanimeii de pretotindeni, ca sê ni ajute a delaturá acestu perichlu, sê nu lase a se stinge lumin'a, carea a inceputu a reversá radie binefacatórie pentru poporulu nostru, si cultura peste totu! Apelâmu la toti romanii de inima, ca sê concurga cu ajutóriele loru binevoitórie, si marinimóse, cari, ne rogâmu, sê se tramita adresate dlui *Georgiu Secula*, advocatu si epitropu alu fondului gimnasialu in *Bai'a-de-Crisu*, (*Körösbánya*.) comitatulu Zarandului. *Representanti'a gimnasiului gr. or. romanu din Bradu.*

Literatura si arte.

** (*Douc carti scolastice*) au aparutu de curendu in Transilvani'a. Un'a: „Metodulu pertractárii Legendariului I (Abecedariului) dupa principiile scrip-tolegei“, de *Stefanu Popu*, profesoru principalu la institutulu pedagogicu din *Blasiu*, pretiulu 60 cr. — A dou'a: „Istori'a naturala“, pentru pruncii scólei poporale, de *Cosma Anca*, profesoru si directoru la scól'a normala din *Naseudu*. Pan'acuma a esitu partea I *Zoologi'a*. Pretiulu 30 cr.

= (*Dlu Titu Budu*.) capelanu in *Ivodu* in *Marmati'a*, a scosu de sub tipariu o brosiurica intitulata: „O concordantia biblica reala.“

= (*Dlu Demetriu Varna*) in *Lapsiulu* ungrescu in *Trantilvani'a* a scosu la lumina: „Geografi'a tieriloru de sub corón'a Ungariei“, in legatura cu liniamentele fundamentale ale geografiei universale, — pentru folosulu scóleloru poporale romane. Pretiulu 30 cr.

= („*Lumin'a*“) organulu eparchiei aradane a aparutu cu cuprinsu interesantu.

Din strainetate.

× (*Naiete cufundate la Liss'a.*) Dupa resbelulu de la 1866 marinarii austriaci au tienutu consiliu cum aru poté scóte la suprafaci'a mării naiete cufundate in decursulu resbelului, si s'au dechiaratu câ e cu nepotintia; si celu multu numai unele franture potu fi libe-

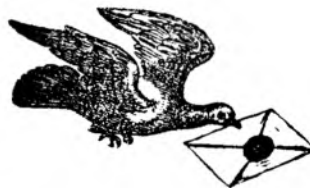
rate. Mai de aprópe câti-va naieri din *Dalmati'a* au venitu la acela propusu, câ n'ar fi lucru fara folosu a scóte la suprafacia unele bucâti pretiöse din materialulu gramaditu in locurile acele pe fundulu mării. Acést'a s'a si demustratu de óre-ce ostenél'a unoru intreprindiatori privati n'a fostu fara rezultat. Abié se incepura cercetáriele si nu peste multu descoperira nai'a numita „*Re d'Itali'a*“, dar acést'a asié de aduncu a fostu ingropata in pamentu si intr'atát'a erá impregiurata de plante marine, câtu nici unu scrutatoriu n'a potutu petrunde in interiorulu ei. Era „*Palastro*“ si „*Radeczky*“ cari s'au cufundatu in 1869 nici de urme nu li-au datu. Au afluatu ce e dreptu trei naiete, dar sunt atátu de sdrobite, câtu nu se póte cunosce sê fia naiete numite séu naiete comerciale cufundate nainte de 20 de ani, séu póte remasítiele naietoru din lupt'a de la anulu 1821.

Gâcitura numerica

de T. V. Pacatianu.

16. 6. 3. 10. Decandu ast'a s'a facutu,
17. 5. 25. Multi de acestia au trecutu;
20. 24. 14. 4. 9. 15. 17. Mai frumósa misiune
9. 8. 13. 2. 6. A cresce generatiune;
7. 22. 23. 10. 1. 17. Mortiloru desu li se pune;
17. 6. 13. 6. Mai alesu intre metale,
18. 19. 15. De la unu dreptu in cale;
11. 12. 13. 14. 6. Nu-i stapanu dar nici nu-i robu;
17. 23. 17. 21. 10. 6. In Spani'a primulu domnu;
1 — 25. Unu principiu salutatoriu,
Mai nainte pronunciatu
Prin alu lunei salvatoriu,
Dar adi mai câ l'amu uitatu.

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foi absentandu cate-va septemani din *Pesta*, nu inse de la conducerea foi, róga pe toti dnii colaboratori a-i tramite scrisorile la *N.-Léta* per *N.-Várad*.

Putna. G. Z. Satisfacemu bucurosu ori ce reclamatiune, dar ne rogamu de pronomerantii nostri a reclamá la timpulu seu, si nu peste doi ani. Ce dóra se mai gasesce din cólele tramise, se va tramite, inse numai, in lun'a lui noemvre. Nr. reclamatu din fóia s'a espedatu de nou.

Lugosiu. Articolulu cerutu se va remite numai decátu dupa rentórcerea redactorului. Articoli mai scuiti amu poté se publi-eamu mai iute si mai adese ori.

Siardu. Atate cóle separate nu avemu. Tramite 1 fl. 20 cr. si ti-se va tramite tomulu 4 si 5.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui *Alesandru Koesi* in *Pest'a*. 1872. Strad'a lui *Alesandru* nr. 13.